



Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo



Autoriteti Rregullator i Telekomunikacionit
Telecommunications Regulatory Authority
Regulativni Autoritet Telekomunikacije

Nr. Prot. 024/B/12

VENDIMI Nr. 186

Për

Përcaktimin e ndërmarrjes PTK sh.a

si

‘Ofrues me Fuqi të ndjeshme në Tregun e Shërbimeve transite kombëtare në rrjetin publik telefonik në lokacion fikse’

Në mbështetje të neneve 1.1, 1.2, 6, 11.7 dhe 44 të Ligjit të Telekomunikacionin Nr. 2002/7, i ndryshuar dhe plotësuar me Ligjin Nr. 03/L-085 (tutje referuar si - Ligji); neneve 3.10, 5 dhe 6 të Rregullores për Analizat e Tregut dhe Përcaktimin e Ofruesve me Fuqi të Ndjeshme në Treg (OFNT), Nr. Prot. 115/1/10 (tutje referuar si - Rregullorja për Analiza të tregut); Rregulloren për Sigurimin e Qasjes, Nr. Prot. 012/B/11 (tutje referuar si - Rregullorja e Qasjes); Rregullorja për Interkoneksion, Nr. Prot. 033/B/11; pikës 3.8.3 i Dokumentit mbi Politikat e Sektorit të Telekomunikacionit, Nr. 02/255, datë; 13 Qershor 2007; Planit të Veprimit të Partneritetit Evropian (PVPE); Direktivës 2002/21/EC të Parlamentit dhe Këshillit Evropian të datës; 7 Mars 2002 për Rrjetat dhe Shërbimet e Komunikimeve Elektronike (Direktiva Kornizë), Rekomandimit të Komisionit Evropian (2003/311/EC), e ndryshuar me Direktivën 2009/140/EC, së bashku me rekomandimin (2007/879/EC) e pasuar me atë të datës; 17 Dhjetor 2007 mbi produktet dhe shërbimet relevante të tregjeve të ndjeshme me rregullimin *ex-ante*; Udhërrëfyesin e Komisionit Evropian mbi analizën e tregjeve dhe vlerësimin e fuqisë së ndjeshme në treg sipas kornizës rregullatore për rrjetet dhe shërbimet e komunikimeve elektronike (2002/C 165/03); Vendimit Nr. 58 për Analizën e tregjeve të telefonisë fikse të datës; 31 Janar 2011, Nr. Prot. 002/B/11, i ndryshuar dhe plotësuar me Vendimin Nr. 128 të datës; 13 Shtator 2011, Nr. Prot. 051/B/11; Raportit mbi Analizën e Tregut të Telefonisë Fikse dhe përcaktimin e operatorit me fuqi të ndjeshme në treg (tutje referuar si - Raporti); në përputhje me dispozitat e neneve 20 dhe 22 të Rregullores së brendshme të Autoritetit Rregullator të Telekomunikacionit (Nr. 161/06), Bordi i ART i përbërë nga,

- 1) z. Ekrem Hoxha Kryetar i Bordit
- 2) z. Besnik Berisha, Anëtar i Bordit
- 3) z. Lulzim Kurtaj Anëtar i Bordit
- 4) z. Nijazi Ademaj, Anëtar i Bordit

në mbledhjen e XXXII të Bordit të mbajtur me datë; 22 Shkurt 2012, bazuar në shqyrtimin e materialeve për analizat e tregut të Telefonisë Fikse dhe përcaktimin e operatorëve me fuqi të ndjeshme në treg (OFNT), të përgatitur nga Grupi Punues për Analizë të tregut (GP) në bashkëpunim me ekspertët nga TAIEX, pas përfundimit të këshillimit publik, vendosi si më poshtë,

V E N D I M

- I. PTK sh.a përcaktohet të ketë fuqi të ndjeshme në tregun e 'Shërbimeve kombëtare transite në rrjetin publik telefonik të ofruara në lokacionin fikse'.
- II. PTK sh.a. e përcaktuar si Ofrues me Fuqi të Ndjeshme në Treg detyrohet të zbatoj obligimet e përcaktuara në bazë të Ligjit dhe Rregullores për Analiza të tregut, neni 6, si në vijim;
- 1) Obligimi i Qasjes
 - 2) Obligimi për mos-diskriminim
 - 3) Obligimi i Transparencës
 - 4) Obligimi për Kontrollin e Çmimeve
 - 5) Obligimi për Ndarjen e llogarive
 - 6) Obligimi për mos subvencionimin e tërthortë
- III. Obligimet e përcaktuara në pikën II të këtij vendimi përfshijnë;
1. **Obligimi i Qasjes** sipas nenit 57 të Ligjit dhe nenit 6.4 të Rregullores për analiza të tregut. PTK sh.a. duhet të ofroj interkoneksion dhe transit kombëtar sipas kushteve dhe procedurave të miratuara nga ART me Rregulloren për Qasje dhe Rregulloren për Interkoneksion. Përderisa ofron transit kombëtar, PTK sh.a. duhet të;
 - 1.1. jap qasje ndërmarrjeve në elemente të veçanta të rrjetit dhe/ose objekteve, duke përfshirë mundësinë ku teknikisht është e mundur për t'u ndërlidhur në komutim të bazuar në paketë (ang. packet switched basis);
 - 1.2. negocioj në mirëbesim me ndërmarrjet që kërkojnë transit kombëtar;
 - 1.3. mos tërheqë qasjen tashmë të dhënë për objekte/fasilitete;
 - 1.4. ofrojnë shërbime të specifikuar për rishitje;
 - 1.5. ofroj qasje të hapur në interfejsët teknike, protokollet ose teknologjitë e tjera kyçe që janë të pazëvendësueshme për ndërveprimin e shërbimeve ose shërbimeve virtuale të rrjetit;
 - 1.6. ofroj ko-lokim/'co-location' ose forma të tjera të ndarjes (shfrytëzimit të përbashkët - sharing) së elementeve të infrastrukturës së komunikimeve elektronike;
 - 1.7. ofroj shërbime të veçanta të nevojshme për të siguruar ofrimin e shërbimit për përdoruesit;
 - 1.8. ofroj qasje në sistemet operacionale mbështetëse ose sistemet tjera softuerike të ngjashme, të nevojshme për të siguruar konkurrencë të drejtë në ofrimin e shërbimeve;
 - 1.9. ndërlidh rrjetet ose pajisjet e rrjetit, duke përfshirë mundësinë e ndërlidhjes së rrjeteve në çdo pikë të rrjetit kur kjo është teknikisht e mundur;
 - 1.10. mund të refuzoj, të ofroj, në mënyrë të njëanshme të suspendojë ose të ndërpresë qasjen vetëm në rast se veprimet e tilla bazohen në kritere objektive, duke përfshirë jo-fizibilitetin teknik ose nevojën për të siguruar integritetin e rrjetit.
 2. **Obligimi për mos-diskriminim** sipas neneve 24.3, 53.2 dhe 57.2 të Ligjit dhe nenit 6.6 të Rregullores për analiza të tregut, PTK sh.a. nuk duhet t'i diskriminoj përfituesit e transimit kombëtar ndaj përfituesve tjerë dhe në veçanti të aplikoj kushte ekuivalente në rrethana

ekuivalente për ndërmarrjet tjera që ofrojnë shërbime ekuivalente, dhe t'u ofroj shërbime dhe informata të tjerëve nën kushte të njëjta dhe të të njëjtës cilësi që ajo ofron për shërbimet e saj ose ato të njëjstëve apo filialeve të saja. Kjo gjithashtu përfshinë mos-diskriminimin (të gjitha kushtet, përfshirë çmimet) në bazë të destinacionit apo origjinës së thirrjes.

3. **Obligimi i Transparencës** sipas neneve 24.3.b, 57.1, 69.1 të Ligjit dhe nenit 6.5 të rregullores për analizat e tregut. PTK sh.a. sa i përket produkteve të transitimit me shumicë duhet;

3.1. brenda 3 muajve nga data e miratimit të këtij vendimi, të publikoj ofertën referente sipas Rregullores për Qasje dhe Rregullores për Interkoneksion;

3.2. t'i sigurojë ndërmarrjeve, që kërkojnë interkoneksion të gjitha informacionet e nevojshme për t'u ndërlidhur;

4. **Obligimi për kontrollin e çmimeve dhe llogaritjen e kostos** sipas nenit 24 të Ligjit dhe nenit 6.1 të Rregullores për analizat e tregu. PTK sh.a. sa i përket ofrimit të transitit kombëtar duhet të siguroj që:

4.1. Çmimet e transitit kombëtar nuk janë më të larta se kostoja, të cilat janë llogaritur duke përdorur metodën e shpërndarjes së plotë të koston (ang. Fully Distributed Costs, tutje referuar si - FDC) dhe t'i ofroj ART-së të gjitha dokumentet e nevojshme për të dëshmuar këtë. Ky obligim hyn në fuqi pas miratimit të rregullores përkatëse për llogaritjen e koston sipas modelit FDC. Data e fillimit të implementimit të këtij obligimi do të përcaktohet me një vendim të veçantë të Bordit të ART-së. Derisa PTK sh.a. të vërtetoj pranë ART-së se çmimet e transitit kombëtar janë të orientuara në kosto, siç është cekur me lartë, PTK sh.a. duhet të negocioj në mirëbesim me kërkuesit e qasjes për të siguruar që çmimet e transitit kombëtar janë të vendosura në nivel të arsyeshëm, të cilat nuk krijojnë shtrembërime të padrejta të konkurrencës. Në rast se ART vëren se (me kërkesë të palës së interesuar apo me vetiniciative) çmimet e transitit kombëtar nuk janë të arsyeshme, ART mund të caktoj ato duke përdorur metoda tjera (boottom up, benchmarking, retail minus, etj.)

4.2. Të vendos sistemin e llogaritjes së koston në përputhje me parimet e përcaktuara në rregulloren përkatëse për të llogaritur koston FDC-së të transitit kombëtar. Ky obligim hyn në fuqi pas miratimit të rregullores përkatëse për llogaritjen e koston sipas modelit FDC. PTK sh.a. duhet t'i siguroj ART-së të gjithë dokumentacionin përkatës, që vërteton se PTK sh.a. ka implementuar detyrimin e llogaritjes së koston së bashku me rezultatet (koston e shërbimit) brenda afatit kohor që do të përcaktohet nga ART. ART mund të miratojë rregulla të veçanta mbi llogaritjen e koston, të cilat pastaj do të zëvendësojnë kushtet e përcaktuara në Rregulloren për llogaritjen e koston.

4.3. Në çmimet e transitit kombëtar nuk duhet të përfshihen, përkatësisht të mos kërkohet nga konsumatorët të paguajnë për shërbimet/objektet, të cilat nuk janë të nevojshme për ofrimin e shërbimeve të transitit kombëtar;

4.4. Sa i përket transitit kombëtar, linku i interkoneksionit (ang. Interconnection link) është i rregulluar si pjesë shoqëruese. Prandaj PTK sh.a. duhet të;

a) ofrojnë linkun e interkoneksionit palës kërkuese;

- b) lejoj palës tjetër interkonektuese për të instaluar dhe për të ofruar linkun interkoneksionit ndërmjet PTK-së dhe rrjetit të tij në rast se ky operator propozon çmim më të ulët se sa çmimi i ofruar nga PTK sh.a.;
- c) të ndajnë kostot e linkut të interkoneksionit ndërmjet palëve të interkonektuara në proporcion me përdorimin e këtij linku të interkoneksionit - d.m.th PTK-është e detyruar për të mbuluar pjesën e trafikut të PTK sh.a. në trafikun e përgjithshme të bartur nga kjo lidhje interkoneksioni gjatë muajit të caktuar. Supozohet se operatori ofron një shërbim për një operator tjetër, nëse ky i fundit zotohet të paguaj për atë shërbim operatorit të parë. Gjithashtu konsiderohet se është vetëm një link interkoneksioni ndërmjet rrjeteve publike telefonike, pavarësisht linkut 2Mbps që realisht përdoret për rutimin e trafikut. Në rast se vetëm terminimi i thirrjeve fikse është i ofruar nga PTK sh.a. tek operatorët tjerë, ky operator duhet të mbulojë 100% koston e linku të tillë të interkoneksionit.

4.5 Në përputhje me Rregulloren për llogaritjen e kostos, kërkesa për të vërtetuar se çmimet e rregulluara të PTK sh.a. janë të bazuara në kosto bie mbi PTK-në. Nëse ART nuk është e bindur se llogaritja e kostos është zbatuar në përputhje me kërkesat e vendosura nga ART dhe (ose) çmimet e rregulluara nuk janë të bazuara në kosto, ART mund t'i kërkojë operatorit PTK sh.a. për të ndryshuar këto çmime, ose për të vendosur ato duke përdorur mënyra të tjera (p.sh. modelet 'bottom-up', 'benchmarking', 'retail minus', etj);

- 5. **Obligimi për ndarjen e llogarive** sipas nenit 45.3 të Ligjit dhe nenit 6.3 të Rregullores për analizat e tregut, PTK sh.a. gjatë ndarjes së llogarive duhet tu bindet parimeve të ndarjes së llogarive të specifikuar rregulloret për llogaritjen e kostos dhe ndarjes së llogarive. Ky obligim hyn në fuqi pas miratimit të rregulloreve në fjalë. PTK sh.a. duhet t'i ofroj ART-së të gjithë dokumentacionin përkatës, që vërteton se PTK sh.a. ka zbatuar detyrimin e ndarjes së llogarive së bashku me rezultatet (ndarjen e llogarive për tregjet e rregulluara) brenda afatit kohor që do të përcaktohet nga ART. ART mund të miratojë rregulla të veçanta për ndarje të llogarive, të cilat pastaj do të zëvendësojë kushtet e përcaktuara në rregulloren për ndarje të llogarive.
- 6. **Obligimi për mos subvencionim të tërthortë** sipas nenit 45.2 të Ligjit dhe nenit 6.2 të Rregullores për Analizat e Tregut.

IV. Këtij vendimi i bashkëngjitet Raporti për 'Analizat e tregut të Telefonisë Fikse dhe përcaktimin e operatorëve me fuqi të ndjeshme në treg (OFNT)'

V. Ky vendim hyn në fuqi ditën e nënshkrimit.

ARSYETIM

Tregu i transitit kombëtar në Raport është definuar për ndërmarrjen PTK sh.a dhe IPKO Telecommunications LLC.

Analiza e tregut ka treguar se konkurrenca në tregun përkatës nuk është efektive duke u bazuar në;

- PTK sh.a ka pjesëmarrje mbi 90% në tregun e shërbimeve transite kombëtare, përkatësisht transmetimit të minutave dhe konkluzionet shtesë që argumentohen në raport si në vijim;

- PTK sh.a posedon infrastrukturë e cila nuk është lehtësisht e duplikueshme;
- PTK sh.a si operator vertikalisht i integruar ka përparësi të krijuara nga përmasat e rrjetit në krahasim me operatorin alternativ dhe operatorët e tjerë potencial në treg;
- PTK sh.a. ka përparësitë e aktiviteteve të ekonomisë së shkallës për ofrimin e shërbimeve telefonike kombëtare dhe ndërkombëtare në lokacion fiks dhe ka përparësi të konsiderueshme në ekonomit e shkallës krahasuar me operatorët alternativ dhe atyre potencial;

Andaj, është vendosur sikurse në dispozitiv të këtij vendimi.

Këshilla Juridike;

Kundër këtij vendimi nuk lejohet ankesa por mund të hapet konflikt administrativ në Gjykatën kompetente në afatin prej 30 ditësh.

Vërtetim:

Më këtë vendim konfirmohet se Bordi i ART-së ka vendosur në pajtueshmëri me rregulloret dhe ligjet e aplikueshme në Kosovë, dhe në pajtueshmëri me rregullat e procedurës së ART-së.

Prishtinë, 29/02/2012

Autoriteti Rregullator i Telekomunikacionit

Ekrem Hoxha
Kryetar i Bordit

Besnik Berisha, Anëtar i Bordit
Lulzim Kurtaj, Anëtar i Bordit
Nijazi Ademaj, Anëtar i Bordit

Aktvendimi i dërgohet:

- Operatorëve të Licencuar të Telefonisë Fikse,
- Autoritetit Kosovar të Konkurrencës,
- Arkivit të ART-së